

I tanmateix deu haver-hi raó per totes dues bandes: la desaparició d'un *-t* final darrere *-r* és un fet recent i molt local, i aquí la forma *tinard* la trobem avalada per gent de més saber i autoritat que els anònims escribes d'aquells docs. D'acord que se li hauria hagut de preferir *tinard*, més nombros, però és excessiu dir que és «variant ortogràfica incorrecta encara que admesa pel DfA».

El fet és que el mateix MrnAguiló, firmant-ho amb el seu nom, declara «allà ahont diuen *tina* al cup diuen *tinard* a la gran bóta»; i ja el Prior de Perpinyà, Miquel Agustí, de Banyoles, escrivia «les *tines* y *tinars*» el 1617 (*Secrets d'Agricultura*, 99), en un temps en què és bastant segur que no es produïa encara la pronúncia negligent *-r* per *-rt* (*la pár=la part*), fet molt recent i localitzat (enterament estrany encara a la majoria del territori de la llengua).

I és que, en definitiva es veu que l'autor d'aquesta nota d'AlcM ignora que *-arr* s'ha canviat en *-ard* bastant sovint (segons el fet fonètic *rr > -rd* - tan freqüent en els mots de substrat (EZKUEERR > *esquerdo/esquerre*, CIRRA > *cerda*, BARRU/bardo, *massamorra/morda* etc.): està ben establert que hi ha una variant secundària *-ard* o *-ardo/-arda* de l'ARR de gènesi pre-romana fins i tot amb caràcter sufixal, no sols en mots com ISARD/gc. *sarri*, arag. *sarrio*, sinó com a veritable sufix *moscarda/moscardón/moscarrón, mascard, -arda* (MASCARA), *bigarra/pikarda*, i bastants més (veg. ací iv, 430b44, 431a11ss.; i, 798b20; DECH III, 474b13; v, 356b42ss. i s. v. JABARDO, BUHARDA; *Top. Hesp.* II, 70, § 321 etc.).

El sufix *-ard* d'origen germànic està certament més desenrotllat, però el seu domini propi és la llengua d'oïl, menys l'occità, i ben poc el cat., on ha restat en el terreny de l'antroponímia, i de mots importats de França. Ara bé TINA ha deixat descendència molt àmplia a la Romània en general, i no escassa en llengua d'oc, ni tampoc gaire escassa en francès. Però el cas és que entre els nombrosos derivats gallo-romànics de TINA, ni en llengua d'oc no es troba un *tinard* o *tinarda* antic ni modern.

En aquest cas pogué haver-hi sufix pre-romà *-ARRU, -ARRA*, confós amb el gallo-romànic *-ard*, germanitzant. En el Rosselló *-RR'* donava més aviat *-r* (no muda), a l'E. Mj que no pas *-rro, -rre*, cf. *La Tor (de Querol)*, fins *Palau-sator* en el Baix Empordà, de TURRIM), *Nyer* ANGERRI, *Er* EKERRI, *Bor* BURRE etc. En lluita amb això estava el tractament diferenciant *-rd-*; la documentació ens ha ensenyat que enlloc com al Ross., Emp. i altres comarques del NE. no estava tan descabdellat l'ús dels *tinars* i *tinardes*; i no oblidem que si existeix *-rt > -r* per ultracorreció, encara és més estès pronunciar *Nyeri* per *Nyer, birt* per *Byrrb, purt, esquert, escart* etc. I no serà de més observar encara que així com el valor del sufix germanitzant *-ard* és pejoratiu o caracteritzador, el valor de *-ARR, cat. -arro, -arra*, és netament augmentatiu, i ja hem vist (Aguiló) que el *tinard* es diferenciava de la *tina*, justament per la seva grandària.

Van existir de *tina* els diminutius *tineta* («dolio-

lum», Belv., Lab.; oc. ant. *tineta* «cuveau», fr. *tinette*), i *+tinella*, encara que local, que en el Nord rossellonès m'explicaren com «bóta trencada pel mig» (potser una 'semal'): a Òpol mateix hi ha una partideta anomenada *La Tinella*, depressió que baixa cap al riu Ròvol (1960); a Catllà «petit réservoir» parlant de fonts i recs (1960) (també hi hagué un it. *tinella*, Ss. xv-xvi, però no en oc. ant.). Incomparablement més desenrotllat fou *tinell* i també *+tenil*, dissim. de **tinil*, de sentit semblant al de *tina* i *tinard*, i segurament més petit: «un *tenil* per pilsar» a. 1363, «dos *tenils* de pilsar rahims» a. 1390 (*InuLC*).

De *tinell*, com a mot tan copiosament documentat, i ben precís en totes les seves accs., pels DAg. i AlcM ens podem estalviar de donar-ne documentació gaire extensa. Formació comuna amb l'oc. ant. *tinell* «cuvier ---» [S. XIII] i it. *tinello* [F. da Barberino, 1.ª terç S. XIV]. En cat. es documenta des de princ. S. XIII per a petites tines de cuireters, calciners, vinaters etc.: «2 *tinellos* curatairia et caucinerium» a. 1219; «2 botas et unum *tinellum*», a. 1261; «un *tinell* pilsandi rassemos», a. 1348, i altres de semblants de 1307, 1334, 1341, 1377 (*InuLC*). En aquest sentit no era solament ross.: «item 2 *tinells*; it. un *tinell* de sala», inv. Drassanes a. 1331 (Capmany, *Mem.* II, 412); «una ferrada --- un *tinell*; dues padeles ---» 1400 SdÜrg. I en aquesta acc. ha deixat rastre toponímic: *Gorg del Tinell* en un dels barrancs que baixen de l'Albera (terme de La Roca, 1959).

Des d'un temps de civilització material pobra, com la dels nostres Ss. VIII-X, en què fins els senyors havien de viure en estretes sales de torres fortificades, el mot es degué aplicar a caixes on es conservava la vaixel·la, i d'aquí anà passant a mobles més amples, rics i a la fi luxosos: es convertí, doncs, en el que després se n'ha dit un aparador, un bufet, un armari de vaixel·la.

És el que encara es reflecteix en inv. com els citats en el DAg., en forma cada vegada més rica: «dos *tinells* de fusta», Drassanes, 1467, «un *tinell* de fusta de pi ab pany y clau, molt vell y podrit» Val. 1585, «un *tinell* ab tres ampoles e dos brocals e dues tasses, tot de vidra» Vic, 1445; i a això corresponen les primeres dades lexicogràfiques: «abacus, mensa super qua potoria vasa locantur et videtur quadratus, inde etiam decuplatio num tabella», JnEsteve (*LiEleg.* s-2); i hi havia fusters especialitzats en la construcció de tals bufets o armaris (al.-mj. *almar*): «mestre de *tinels*: almar meister», *Vocab. cat.-al.* de 1502 (§ 871) en la llista de noms d'oficis, entre *entretallador* i *mestre de cases*.

«*Tinell* o parador o credença: abacus, vasarium», OPou (*ThPu.*, 184); «abacus o parador de vidre: hyalotheca», DTò. (llavors estès també a armaris d'altres coses): «*tinells* o calaxos de robes» (ibíd); «en lo primer *tinell* foren meses totes les relíquies de la ciutat», JoMartorell (Ag. II, 367); i és versemblant que n'hi hagués que servissin alhora per a unes coses i altres: «un *tinell* de fusta de alba ab un calaix gran, ab set candaleros de llautó». Encara en la nostra Renaix. hi havia qui hauria volgut que reemplaçés *aparador* (Ca-